

Sukupuolten tasa-arvo päätöksenteossa

Sukupuolten tasa-arvon toteutuminen poliittisessa päätöksenteossa ja vallan jakautumisessa on demokratian edellytys. Naisilla ja miehillä tulee olla yhtäläiset mahdollisuudet osallistua päätösten tekemiseen ja tulla valituksi johtopaikoille.

Poliittinen päätöksenteko

Suomalaisilla naisilla ja miehillä on ollut täydet poliittiset oikeudet vuodesta 1906. Kuitenkin vasta 1980-luvulla naisten osuus eduskunnassa nousi yli 30 prosenttiin. Nykyisin naisten osuus kansanedustajista on yli 40 prosenttia, ja kunnanvaltuustoissa naisia on noin 40 prosenttia. Naisministereiden osuus on 2000-luvulla vaihdellut 40 prosentin molemmin puolin. Kaupunkien ja kuntien johtajista naisia on noin viidennes. Kuntien ylimmissä päätöksenteon tehtävissä naisia on edelleen miehiä vähemmän. Nainen on toiminut Suomessa ensimmäistä kertaa presidenttinä ja pääministerinä 2000-luvulla.

Sukupuolittunut työnjako näkyy poliittisessa päätöksenteossa. Vaikka naiset ovat toimineet erityisesti viime vuosikymmeninä monissa eri ministerin tehtävissä, muun muassa pääministerit, valtiovarainministerit ja ulkoministerit ovat olleet pääsääntöisesti miehiä. Myös eduskunnan valiokunnat jakautuvat edelleen nais- ja miesenemmistöisiin valiokuntiin. Miehet toimivat etenkin talous- ja puolustuspolitiikassa ja naiset sivistyksen, tasa-arvon ja sosiaali- ja terveystieteiden alueille.

NAISET POLIITTISEN PÄÄTÖKSENTEON JOHTOPAIKOILLA

1926 – Ensimmäinen naisministeri: *Miina Sillanpää*, apulaissosiaaliministeri

1994 – Nainen eduskunnan puhemieheksi: *Riitta Uosukainen*

1995 – Nainen ulkoministeriksi: *Tarja Halonen*

2000 – Nainen tasavallan presidentiksi: *Tarja Halonen*

2003 – Nainen pääministeriksi: *Anneli Jäätteenmäki*

2011 – Nainen valtiovarainministeriksi: *Jutta Urpilainen*

Demokratian toteutumiseksi on tärkeää, että eri ihmisryhmät ovat edustettuina päätöksenteossa. Toistaiseksi esimerkiksi maahanmuuttajataustaisten naisten ja miesten sekä nuorten osuus päätöksenteossa on jäänyt vähäiseksi.

Vaalit ja yhteiskunnallinen osallistuminen

Naiset äänestävät vaaleissa miehiä aktiivisemmin. Erityisesti miehet äänestävät usein oman sukupuolensa edustajaa. Naisia asetetaan vaaleissa ehdolle miehiä vähemmän. Suomalaisilla puolueilla ei ole ehdokasasettelussa käytössä sukupuolikiintiöitä, mutta ne pyrkivät asettamaan naisia ja miehiä yhtäläisesti ehdolle. Suurimpien puolueiden johdossa naisia on toiminut miehiä vähemmän. Järjestöillä ja muilla kansalaisyhteiskunnan toimijoilla on tärkeä asema tasa-arvon edistämässä ja tasa-arvokysymysten esiin nostamisessa.

Päätöksenteon valmistelu

Naisten ja miesten tasapuolista edustusta päätöksenteon valmistelussa edistetään muun muassa sukupuolikiintiöillä. Tasa-arvolain mukaan valtion ja kuntien toimielimissä on oltava vähintään 40 prosenttia sekä naisia että miehiä. Kiintiösäännös koskee muun muassa valtion komiteoita, neuvottelukuntia, kunnanhallituksia ja kunnallisia lautakuntia. Kiintiöt eivät koske vaaleilla valittavia toimielimiä.

Taloudellinen päätöksenteko

Talouden johtopaikoilla naisia on selvästi miehiä vähemmän. Naisten osuus suomalaisten pörssiyhtiöiden hallituksissa on keskimäärin 27 prosenttia. Yhtiöiden toimitusjohtajista naisia on edelleen murto-osa. Valtio-omisteisten yhtiöiden hallituksissa tasa-arvoa on edistetty 2000-luvulla sukupuolten tasapuolista edustusta koskevilla tavoitteilla. Työ on tuottanut tulosta: valtion nimitysvallassa olevista hallitusjäsenistä yli 40 prosenttia on naisia.

Naisten asema taloudellisessa päätöksenteossa ja erityisesti yritysten johtotehtävissä on tärkeä tasa-arvopoliittinen kysymys. Yritysten hallituksissa naisten ja miesten tasapuolisen edustuksen on todettu vaikuttavan yritysten kannattavuuteen ja henkilöstön hyvinvointiin.

MAAKUNTAUUDISTUS

Tuleva maakuntauudistus vahvistaa maakuntien roolia Suomen poliittisessa järjestelmässä. Uudistuksessa on tärkeää turvata naisten ja miesten tasapuolinen osallistuminen maakuntien päätöksentekoon.

TIETOA SUKUPUOLTEN TASA-ARVOSTA PÄÄTÖKSENTEOSSA

Tasa-arvotiedon keskus (THL) on valtakunnallinen tietopalvelu, joka tarjoaa ajantasaista ja tutkimukseen perustuvaa tietoa sukupuolten tasa-arvosta.

www.thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/maatoksenteke